

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
2941-23

meddelad i Stockholm den 23 oktober 2024

SÖKANDE

Föreningen Svenskt Landskapsskydd, 832000-5427

KLANDRAT AVGÖRANDE

Regeringens (Klimat- och näringslivsdepartementet) beslut den 16 februari 2023, KN2023/00518, avseende ansökan om tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln till utläggning av undervattenskablar på kontinentalsockeln inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon i Östersjön

SAKEN

Rättsprövning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

BAKGRUND

1. Vattenfall Vindkraft AB har sedan 2006 tillstånd att uppföra och driva en gruppstation för vindkraft inom området Kriegers flak i södra Östersjön. Bolaget har också tillstånd att lägga ut undervattenskablar från Sveriges territorialgräns till gruppstationen och för de kablar inom området som krävs för gruppstationens funktion på kontinentalsockeln inom Sveriges ekonomiska zon (regeringens beslut i ärende dnr M2004/4159 respektive N2005/3709).
2. Vattenfall Vindkraft AB ansökte 2021 om tillstånd att lägga ut de elkablar som krävs för vindkraftsparkens funktion på kontinentalsockeln inom Sveriges ekonomiska zon i södra Östersjön. Vidare ansökte Vattenfall Eldistribution AB om tillstånd att lägga ut maximalt fyra kabelförband på kontinentalsockeln inom Sveriges sjöterritorium och Sveriges ekonomiska zon i södra Östersjön.
3. Genom det nu klandrade beslutet gav regeringen tillstånd att lägga ut kablarna i enlighet med bolagens ansökan. Åtgärderna ska ha avslutats senast den 16 februari 2033 och beslutet förenades med 16 villkor. Regeringen beslutade även att återkalla sitt tidigare tillstånd från 2006 i ärendet med dnr N2005/3709.

YRKANDEN M.M.

4. Föreningen Svenskt Landskapsskydd ansöker om rättsprövning och anför följande.
5. Regeringen har fattat sitt beslut på otillräcklig och felaktig grund. Miljökonsekvensbeskrivningen har inte varit fullständig och de paragrafer som beslutet hänvisar till är inte rätt lagrum. Regeringen har varit jävig när den fattat sitt beslut.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Rättslig reglering m.m.***Rättsprövning*

6. Av 2 § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut framgår att en miljöorganisation som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken får ansöka om rättsprövning av sådana tillståndsbeslut av regeringen som omfattas av artikel 9.2 i konventionen den 25 juni 1998 om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århuskonventionen).
7. Enligt 7 § ska Högsta förvaltningsdomstolen upphäva regeringens beslut om det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.
8. Rättsprövningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet ryms inom handlingsfriheten (jfr prop. 1987/88:69 s. 23 ff. och 234).

Lagen om kontinentalsockeln

9. Enligt 3 § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela tillstånd för annan än staten att

genom geofysiska mätningar, borrning eller på annat sätt utforska kontinentalsockeln och att utvinna naturtillgångar från denna.

10. Av 2 b § 2 framgår att det som sägs i kontinentalsockellagen om att utforska kontinentalsockeln och utvinna dess naturtillgångar även gäller för undersökning inför utläggning och utläggning av undervattenskablar och rörledningar som (a) dras fram för utforskning av kontinentalsockeln eller utvinning av dess naturtillgångar, (b) dras fram inom eller fortsätter in på svenskt territorium, eller (c) dras fram eller används i samband med en verksamhet på en anläggning, konstruktion eller konstgjord ö på kontinentalsockeln.
11. Enligt 3 a § första stycket tillämpas vid prövning av tillstånd att utforska kontinentalsockeln eller att utvinna naturtillgångar från den 2 kap. och 5 kap. 3–5 §§ miljöbalken. Vid prövning av tillstånd att utvinna naturtillgångar från kontinentalsockeln tillämpas enligt andra stycket dessutom 3 och 4 kap. miljöbalken.

Förvaltningslagen

12. I 16 och 17 §§ förvaltningslagen (2017:900) regleras jäv vid handläggning av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna och vid handläggning av förvaltningsärenden hos domstolarna.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. Föreningen har anfört att det förekommit jäv vid regeringens prövning av bolagens ansökan. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar att förvaltningslagen inte är direkt tillämplig i regeringsärenden men att de principer som kommit till uttryck i förvaltningslagen i stor utsträckning följs vid handläggning av regeringens förvaltningsärenden (se prop. 2016/17:180

s. 27 och bl.a. HFD 2011 ref. 10). Av betydelse är också bestämmelsen i 1 kap. 9 § regeringsformen om att de som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet.

14. Högsta förvaltningsdomstolen, som konstaterar att regeringen är ansvarig för att fatta beslut om tillstånd enligt lagen om kontinentalsockeln, finner att det inte har kommit fram någon omständighet som tyder på att jäv har förelegat vid beslutsfattandet eller att objektivitetsprincipen i 1 kap. 9 § regeringsformen har åsidosatts.
15. Föreningen har också anfört att regeringen, när den fattade sitt beslut med stöd av 3 § lagen om kontinentalsockeln, har grundat sitt beslut på fel lagrum. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar emellertid att det som sägs i 3 § om att utforska kontinentalsockeln och utvinna dess naturtillgångar enligt 2 b § även gäller för utläggning av sådana undervattenskablar som är aktuella i detta mål.
16. Slutligen har föreningen anfört att beslutet tagits på otillräcklig och felaktig grund samt att miljökonsekvensbeskrivningen inte är fullständig.
17. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar att de i målet tillämpliga bestämmelserna i lagen om kontinentalsockeln som reglerar vilka överväganden som ska göras vid tillståndsprövningen är allmänt hållna och ger ett förhållandevis stort utrymme för bedömningar. Det har inte kommit fram att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha felbedömt fakta eller överskridit gränserna för det handlingsutrymme som de aktuella bestämmelserna ger.

18. Inte heller framgår det klart av omständigheterna i målet att regeringens beslut på något annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Margit Knutsson, Mahmut Baran, Ulrik von Essen och Martin Nilsson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Emelie Dahlgren.